

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους <<Πολιτικά>> Γ1, 1-2. Γ1, 3-4/6/12

Τῷ περὶ πολιτείας ἐπισκοποῦντι, καὶ τίς ἐκάστη καὶ ποία τις, σχεδὸν πρώτη σκέψις περὶ πόλεως ἰδεῖν, τί ποτὲ ἐστὶν ἡ πόλις. Νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν προᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννον· τοῦ δὲ πολιτικοῦ καὶ τοῦ νομοθέτου πᾶσαν ὀρώμεν τὴν πραγματείαν οὖσαν περὶ πόλιν, ἢ δὲ πολιτεία τῶν τὴν πόλιν οἰκούντων ἐστὶ τάξις τις. Ἐπεὶ δ' ἡ πόλις τῶν συγκειμένων, καθάπερ ἄλλο τι τῶν ὄλων μὲν συνεστώτων δ' ἐκ πολλῶν μοριῶν, δηλὸν ὅτι πρότερον ὁ πολίτης ζητητέος· ἢ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστίν. Ὡστε τίνα χρὴ καλεῖν πολίτην καὶ τίς ὁ πολίτης ἐστὶ σκεπτέον. Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλάκις· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἐστὶ γὰρ τις ὃς ἐν δημοκρατία πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχία πολλάκις οὐκ ἐστὶ πολίτης.

Ὁ πολίτης οὐ τῷ οἰκεῖν που πολίτης ἐστίν (καὶ γὰρ μέτοικοι καὶ δούλοι κοινωνοῦσι τῆς οἰκίσεως), οὐδ' οἱ τῶν δικαίων μετέχοντες οὕτως ὥστε καὶ δίκην ὑπέχειν καὶ δικάζεσθαι (τοῦτο γὰρ ὑπάρχει καὶ τοῖς ἀπὸ συμβόλων κοινωνοῦσιν)... πολίτης δ' ἀπλῶς οὐδενὶ τῶν ἄλλων ὀρίζεται μᾶλλον ἢ τῷ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς. ...Τίς μὲν οὖν ἐστὶν ὁ πολίτης, ἐκ τούτων φανερόν· ὃ γὰρ ἐξουσία κοινωνεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως, πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἰκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν.

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

A. Από το κείμενο που σας δίνεται, να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα:

<< ἢ γὰρ πόλις πολιτῶν τι πλῆθος ἐστίν..... ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν >>

Μονάδες 10

B. Να γράψετε τις απαντήσεις των θεμάτων που ακολουθούν:

B.1. <<Νῦν γὰρ ἀμφισβητοῦσιν, οἱ μὲν φάσκοντες τὴν πόλιν πεπραχέναι τὴν πρᾶξιν, οἱ δ' οὐ τὴν πόλιν ἀλλὰ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν τύραννόν >>

Σε ποια διχογνωμία σχετικά με την πόλη αναφέρεται ο φιλόσοφος και ποιο ιστορικό γεγονός τεκμηριώνει τη διαπίστωσή του;

Μονάδες 10

B.2. <<Καὶ γὰρ ὁ πολίτης ἀμφισβητεῖται πολλακίς· οὐ γὰρ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦσι πάντες εἶναι πολίτην· ἔστι γὰρ τις ὃς ἐν δημοκρατία πολίτης ὢν ἐν ὀλιγαρχία πολλακίς οὐκ ἔστι πολίτης[...]. ἢ γὰρ ἐξουσία κοινωεῖν ἀρχῆς βουλευτικῆς καὶ κριτικῆς, πολίτην ἤδη λέγομεν εἶναι ταύτης τῆς πόλεως>>

- Ποιο πρόβλημα εντοπίζει ο φιλόσοφος σχετικά με το περιεχόμενο της έννοιας του πολίτη και πώς το δικαιολογεί;
- Να εξηγήσετε με βάση τα παραπάνω τον επίσημο ορισμό του πολίτη που δίνει στη συνέχεια και να αξιολογήσετε τα ουσιώδη κριτήρια με τα οποία οριοθετεί την ταυτότητά του.

Μονάδες 10

B.3. πόλιν δὲ τὸ τῶν τοιούτων πλῆθος ἰκανὸν πρὸς αὐτάρκειαν ζωῆς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν

Παρακολουθώντας το συλλογισμό του φιλοσόφου στο πρωτότυπο κείμενο που σας δόθηκε να αναλύσετε το περιεχόμενο του ορισμού της πόλης στον οποίο καταλήγει λαμβάνοντας υπόψη σας και την πληροφορία που σας δίνει το μεταφρασμένο κείμενο που ακολουθεί:

Αριστοτέλους Πολιτικά (Γ7, 1-3/5)

Όταν, τέλος, κυβερνά ο λαός αποβλέποντας στο κοινό συμφέρον, αυτό το πολίτευμα (στα αρχαία ελληνικά: αυτή η πολιτεία) πήρε το όνομα «πολιτεία», μία λέξη που είναι κοινή για όλα τα πολιτεύματα (στα αρχαία ελληνικά: για όλες τις πολιτείες).

Μονάδες 10

B.4. Η διδακτική δραστηριότητα του Αριστοτέλη από το 343/342 π.Χ. ως και το 323π.Χ.

Μονάδες 10

B.5.**α. συγκειμένων, συνεστώτων, ἀμφισβητείται, ὁμολογοῦσι, δημοκρατία, ὀλιγαρχία**

Να αναλύσετε τις παραπάνω σύνθετες λέξεις στα συνθετικά τους μέρη και από το δεύτερο συνθετικό τους να σχηματίσετε μία παράγωγη λέξη της νέα ελληνικής γλώσσας για καθένα απ' αυτά.

Μονάδες 6

β. Για καθεμία από τις παρακάτω νεοελληνικές λέξεις να βρείτε μία ετυμολογικά συγγενή από όλο το πρωτότυπο κείμενο:

λεξικό, ευθύβολος, εκκλησία, διακρατικός

Μονάδες 4

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Τῶν τοίνυν ἰδίων ἔνεχ' εὐρήσετε ἕκαστον πολλά προηγμένον ὧν οὐδέν ἐβούλετο προᾶσαι. Τοῦτο μέντοι, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι φυλακτέον ἡμῖν. Τὰ κελεύόμενα ἡμᾶς ἀρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; Καί σὺ ταῦτα κελεύεις; Πολλοῦ γε καὶ δέω. Ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδέν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὔτ' ἔσται πόλεμος, νῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. Πρὸς δὲ τῆς θρασέως ὀτιοῦν οἰομένους ὑπομένειν δεῖν καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογισασθαι. Ἡμεῖς Θηβαίους ἑῷμεν ἔχειν Ὠρωπὸν καὶ εἴ τις ἔροίτο ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τάληθῆ, διά τι; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίμεν ἄν.

Δημοσθένους, Περί ειρήνης, 23-24

Λεξιλόγιο:

Προάγομαι = παρασύρομαι

Προορώ = λαμβάνω προ οφθαλμών, παίρνω άμεσα μέτρα

Δ. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ**A. Να αποδώσετε στη νέα ελληνική το απόσπασμα.**

Μονάδες 20

- B1.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ἡμῶν αὐτῶν: τη γενική ενικού αριθμού στο γ' πρόσωπο του ίδιου γένους.
νοῦν: τη δοτική ενικού αριθμού.
θρασέως: τον ίδιο τύπο στο συγκριτικό βαθμό.
τις: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού ουδέτερου γένους.
τάληθῃ: τον ίδιο τύπο στον υπερθετικό βαθμό.

Μονάδες 5

- B2.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

εὐρήσετε: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου β' στη φωνή που βρίσκεται.
προηγμένον: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής στο χρόνο και στη φωνή που βρίσκεται.
ἐβούλετο: το απαρέμφατο παθητικού αορίστου.
πράξομεν: το β' πληθυντικό πρόσωπο υπερσυντελικού στην αντίθετη φωνή από αυτήν που βρίσκεται.
οἶμαι: το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παθητικού αορίστου.
ὑπομένειν: το απαρέμφατο μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.
προορωμένους: το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής αορίστου β' στην αντίθετη φωνή.
ἔωμεν: το β' ενικό πρόσωπο παρατατικού στην ίδια φωνή.
ἔροιο: το β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ίδιου χρόνου και φωνής.
φαῖμεν: το γ' πληθυντικό πρόσωπο παρατατικού.

Μονάδες 5

- Γ1.** «**Τὰ κελευόμενα ἡμᾶς... ταῦτα κελεύεις;**»: να μεταφέρετε το παραπάνω απόσπασμα του κειμένου σε πλάγιο λόγο με εξάρτηση: Ἦπόρει δέ ὁ Δημοσθένης. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 3

- Γ2.** **προηγμένον:** να αναγνωρίσετε τη μετοχή και να την αναλύσετε σε ισοδύναμη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 2

- Γ3.** Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους από το κείμενο: **τῶν ἰδίων ἔνεκα, ἡμῶν αὐτῶν, πᾶσιν, τὰ δίκαια, ὑπομένειν.**

Μονάδες 5